

Uchwała z dnia 20 lutego 2020 roku
w sprawie nadania dr Monice Frąckowiak-Sochańskiej stopnia doktora habilitowanego
w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie nauki socjologiczne
podjęta przez komisję habilitacyjną powołaną przez Centralną Komisję Do Spraw
Stopni i Tytułów Naukowych w celu przeprowadzenia postępowania habilitacyjnego

Komisja powołana przez Centralną Komisję Do Spraw Stopni i Tytułów w celu przeprowadzenia postępowania habilitacyjnego dr Moniki Frąckowiak-Sochańskiej obradowała w następującym składzie:

przewodnicząca komisji: prof. dr hab. Irena Machaj z Akademii im. Jakuba z Paradyża w Gorzowie Wielkopolskim,
sekretarz komisji: dr hab. prof. UAM Iwona Przybył z Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu,
recenzentka: prof. dr hab. Beata Tobiasz-Adamczyk z Uniwersytetu Jagiellońskiego Collegium Medicum w Krakowie,
recenzent: dr hab. prof. UMCS Włodzimierz Piątkowski z Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej oraz Uniwersytetu Medycznego w Lublinie,
recenzentka: dr hab. prof. UAM Honorata Jakubowska z Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu,
członek komisji: dr hab. prof. UAM Aldona Żurek z Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu,
członek komisji: dr hab. Tomasz Maślanka z Uniwersytetu Warszawskiego.

Działając na podstawie ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. Nr 65, poz. 595 z późn. zm.), w brzmieniu ustalonym ustawą z dnia 18 marca 2011 r. (Dz. U. Nr 84, poz. 455 z późn. zm.) oraz rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 19 stycznia 2018 r. w sprawie szczegółowego trybu i warunków przeprowadzania czynności w przewodach doktorskich, w postępowaniu habilitacyjnym oraz w postępowaniu o nadanie tytułu profesora (Dz. U. Nr 2018, poz. 261) komisja habilitacyjna wzięła pod uwagę:

- 1/ osiągnięcie naukowe, o którym mowa w art. 16 ust. 1 i ust. 2 pkt. 1 ustawy,
- 2/ aktywność naukową Habilitantki, o której mowa w art. 16 ust. 1 ustawy,
- 3/ osiągnięcia dydaktyczne i organizacyjne.

Podstawą sformułowanych przez komisję ocen dokonań wymienionych w pkt. 1-3 były:

- 1/ publikacja dostarczona przez Habilitantkę: monografia pt. „*Konstruowanie kategorii zdrowia, choroby i zaburzenia psychicznego w społeczeństwie późnej nowoczesności*”, wydana przez Wydawnictwo Naukowe UAM, Poznań 2019.
- 2/ autoreferat Habilitantki i dostarczone przez nią teksty publikacji, a także wykaz pozostałych form aktywności naukowej, dydaktycznej i organizacyjnej (zgodnie z wymaganiami sformułowanymi w § 12 ust. 2 pkt. 2-4 przywołanego wyżej rozporządzenia),
- 3/ sporządzone przez recenzentów oceny osiągnięć, o których mowa w art. 16 ust. 2 ustawy oraz opinie pozostałych członków komisji.

Komisja brała pod uwagę kryteria ujęte w rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 1 września 2011 r. w sprawie kryteriów oceny osiągnięć osoby ubiegającej się o nadanie stopnia doktora habilitowanego (Dz. U. Nr 196, poz. 1165).

Uchwała

Biorąc pod uwagę osiągnięcia habilitantki oraz przedstawione przez recenzentów i członków komisji opinie a także dyskusję podczas obrad, komisja podjęła uchwałę w sprawie nadania doktor Monice Frąckowiak-Sochańskiej stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie nauki socjologiczne. Głosowanie, zgodnie z art. 18a ust. 8 ustawy miało charakter jawny. Habilitantka nie wniosowała, zgodnie z art. 18a ust. 9 ustawy, o przeprowadzenie tego głosowania w trybie tajnym. Głosowanie odpowiadało wymogom formalnym sformułowanym w § 15 ust. 1. przywołanej wyżej ustawy.

W głosowaniu jawnym, w którym uczestniczyło 7 osób, członkowie komisji opowiedzieli się za nadaniem doktor Monice Frąckowiak stopnia naukowego doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie socjologia. „Za” głosowało 7 członków komisji, nie oddano głosów na „nie” ani głosów wstrzymujących się. Podjęta przez komisję habilitacyjną uchwała ma dla Rady Dyscypliny Wydziału Socjologii UAM status opinii (por. art. 18a ust. 11 ustawy).

Uzasadnienie

Dr Monika Frąckowiak-Sochańska jest pracownikiem badawczo-dydaktycznym zatrudnionym od 2007 r. na stanowisku adiunkta w Zakładzie Badań Problemów Społecznych i Pracy Socjalnej na Wydziale Socjologii (do 30.09.2019 r. funkcjonującym jako Instytut Socjologii) Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Tytuł magistra socjologii uzyskała w Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w 2002 r., a tytuł magistra psychologii uzyskała w tej samej uczelni w 2006 r. Praca doktorska napisana pod kierunkiem prof. UAM dr hab. Anny Michalskiej nosiła tytuł *„Preferencje ładów normatywnych w postawach kobiet wobec wartości w Polsce na przełomie XX i XXI wieku”* i została obroniona w 2006 r.

Wskazane do oceny osiągnięcie naukowe

Osiągnięcie naukowe wskazane przez Habilitantkę, o którym art. 16 ust. 2 przywołanej wyżej ustawy stanowi rozprawa habilitacyjna: *„Konstruowanie kategorii zdrowia, choroby i zaburzenia psychicznego w społeczeństwie późnej nowoczesności”*, Wydawnictwo Naukowe UAM, Poznań 2019.

Wszystkie opinie recenzentów, których kompetencje naukowe odpowiadają kryteriom, o których mówi art. 18a ust. 5 ustawy, zawierają pozytywne konkluzje dotyczące oceny rozprawy.

Wskazane wyżej osiągnięcie recenzenci opiniowali w następujący sposób.

Prof. dr hab. Beata Tobiasz-Adamczyk stwierdziła w swojej recenzji, że *„Wyniki przeprowadzone w oparciu o analizę statystyczną pokazały ciekawe zależności pomiędzy postrzeganą płynnością granic odnoszących się do zdrowia, zaburzeń psychicznych i choroby*

psychicznej – potwierdzają korelację pomiędzy zachowaniami osoby zdrowej sugerującymi chorobę psychiczną a zachowaniami osoby chorej zachowującej się jak zdrowa. (...) Na podstawie badań sondażowych Habilitantka potwierdziła deficyty rzetelnej wiedzy w społeczeństwie na temat zdrowia psychicznego. (...) Następnie dokonała jakościowej analizy pola semantycznego kategorii „człowiek zdrowy psychicznie” oraz „człowiek chory psychicznie”. Przedstawione wyniki tej analizy przyniosły bardzo interesujące rezultaty i są cennym wkładem Habilitantki w rozwój socjologii zdrowia psychicznego, podobnie jak zbudowane przez nią pole semantyczne, bazujące na pojęciu normalności i nienormalności, skojarzeń z chorobą psychiczną i charakterystyki zachowań ludzi przejawiających zaburzenia psychiczne, budując pole semantyczne kategorii ‘człowiek chory psychicznie’. Te wyniki uznać należy za największe osiągnięcie Habilitantki”. Konkludując prof. dr hab. Beata Tobiasz-Adamczyk stwierdziła, że przedłożona monografia „jest cennym wkładem w rozwój socjologii zdrowia psychicznego w Polsce i spełnia kryteria wymagane w postępowaniu habilitacyjnym”.

Prof. UMCS dr hab. Włodzimierz Piątkowski podsumowując uwagi dotyczące pracy wskazanej jako osiągnięcie naukowe stwierdził, że dr M. Frąckowiak-Sochańska „poświęciła wiele czasu i wysiłku wykazując się też pracowitością i determinacją w przygotowaniu tak obszernego opracowania”. Za najciekawszą część badań jakościowych uznał pogłębione wywiady z ekspertami. Wskazując na pewne deficyty pracy w swojej konkluzji stwierdził, że monografia habilitacyjna „nosi cechy analizy stanu wiedzy bardziej z zakresu psychologii, psychiatrii i psychoterapii niż socjologii (...). Nie posiadając szczególnych, z punktu widzenia socjologii medycyny, walorów heurystycznych stanowi niezwykle skrupulatny przegląd stanu badań, głównie zachodnich, dotyczących zdrowia, choroby i zaburzeń psychicznych”.

Prof. UAM dr hab. Honorata Jakubowska oceniła rozprawę habilitacyjną bardzo wysoko. Doceniła łączenie „perspektywy jednostkowej i społecznej, spojrzenia socjologicznego i psychologicznego, badań ilościowych i jakościowych (...). Bardzo istotne jest ukazanie na płynność kategorii zdrowia i choroby widocznej w narracjach osób poddanych leczeniu, ich bliskich oraz w wywiadach z ekspertami, ale również wskazanie na to, że na co dzień posługujemy się dychotomicznym myśleniem dzieląc świat i otaczających nas ludzi na „zdrowych” i „chorych”. Osoby nie mające bezpośredniego doświadczenia z chorobą czy zaburzeniami psychicznymi, odwołują się do binarnych kategorii, które porządkują rzeczywistość społeczną. Dopiero analiza (za pomocą metod jakościowych) doświadczeń choroby oraz procesu ‘pracy nad nią’ pozwala zdekonstruować owe dychotomie”. W konkluzji oceny osiągnięcia naukowego dr Moniki Frąckowiak-Sochańskiej stwierdziła: „praca habilitacyjna jest unikatową, przynajmniej na polskim rynku, publikacją przedstawiającą niezwykle złożony proces konstruowania kategorii zdrowia, choroby i zaburzeń psychologicznych. Dostarcza bogatej wiedzy socjologicznej dotyczącej tych zagadnień, dokonuje krytycznego przeglądu różnych podejść teoretycznych wskazując równocześnie ich możliwe implikacje dla wymienionych kategorii”.

Prof. dr hab. Irena Machaj stwierdziła, że „przedłożona przez dr Monikę Frąckowiak-Sochańską jako osiągnięcie naukowe monografia (...) jest wyrazem jej wielkiej erudycji, zakres analizowanych koncepcji teoretycznych, jakości tych studiów, a także umiejętność dostrzeżenia komplementarności z jednej strony, a alternatywności tych teorii z drugiej strony sprawiają, że dzieło jest istotnym i ważnym opracowaniem w zakresie socjologii medycyny”. Podkreśliła też, że Habilitantka wykazuje dużo większą sprawność analityczną aniżeli syntetyczną. W

podsumowaniu oceny stwierdziła, że „*pewne uchybienia przedłożonego opracowania nie podważają mojej ogólnej pozytywnej oceny dzieła i uznanie go za osiągnięcie naukowe*”.

Prof. UAM dr hab. Aldona Żurek podsumowując ocenę pracy podkreśliła, że części książki, w których Habilitantka zaprezentowała wyniki swoich badań „*zostały bardzo starannie zaprojektowane (...). Wysokiej jakości warsztat można uznać za 'znak rozpoznawczy' Moniki Frąckowiak-Sochańskiej, w szczególności umiejętne łączenie badań jakościowych z ilościowymi, wraz z towarzyszącymi im strategiami badawczymi. Ustalenia z nich wynikające, są zasadniczo szersze, niż tylko związane z kwestiami zdrowia i choroby psychicznej*”.

Dr hab. Tomasz Maślanka wskazał jako interesującą „*tę część wywodu, w którym Autorka wyjaśnia złożone relacje między procesem medykalizacji a postępującą indywidualizacją nierówności społecznych (...). Wyjątkowo atrakcyjnie prezentuje się na tym tle teza autorki o socjalizacji jednostek do określonych stanów emocjonalnych w społeczeństwie późnej nowoczesności*”. W swojej opinii stwierdził, że „*Autorce udało się uniknąć w tej książce tego, czego chyba najbardziej się obawiała (...), tj. pomieszania dyskursów: psychologicznego oraz socjologicznego. Jeżeli język psychologiczny pozwala na eksplorację sfery wewnątrzpsychicznej, w tym analizowanych w książce problemów chorób, zaburzeń psychicznych oraz innych kryzysów tożsamości, to precyzja warsztatu socjologa zapewnia w tym wypadku pożądaną komplementarność, pozwalając sprawnie osadzać analizy tych problemów w złożonym kontekście relacji interpersonalnych społeczeństw późnej nowoczesności*”.

Prof. UAM dr hab. Iwona Przybył wysoko oceniła umieszczenie rozważań w kontekście złożoności rzeczywistości społecznej, a za oryginalny wkład w wiedzę naukową, poza stworzeniem pól semantycznych kategorii „*człowiek zdrowy*” i „*człowiek chory psychicznie*”, uznała wskazanie empirycznie udowodnionych źródeł określonego stosunku jednostki do roli osoby chorej psychicznie (przystosowanie lub manipulacja lub negacja) oraz genezy stosunku jednostki do roli opiekuna/towarzysza osoby chorującej. W podsumowaniu oceny osiągnięcia naukowego stwierdziła, że „*konstatacje Autorki stanowią bez wątpienia inspirację do dalszych badań empirycznych i bardziej pogłębionych analiz. Zarys poruszanej problematyki, kultura metodologiczna i pokora badawcza ukazują dr Monikę Frąckowiak-Sochańską jako samodzielnego pracownika nauki*”.

Dorobek naukowy, dydaktyczny i organizacyjny

Prof. dr hab. Beata Tobiasz-Adamczyk podsumowując ocenę dotychczasowego dorobku naukowego dr M. Frąckowiak-Sochańskiej stwierdziła, że „*cechuje go wyraźna systematyczność w wyborze problematyki badawczej. (...) badania cytowane w pracach oparte są na wynikach uzyskanych w oparciu o analizy jakościowe, w których Autorka z powodzeniem wykorzystwała swojepodwójne przygotowanie na gruncie socjologii i psychologii. Nasuwają się pewne uwagi dotyczące bardzo 'krajowego-lokalnego' publikowania większości prac, brak próby wyjścia na arenę publikacji w czasopiśmie o zasięgu międzynarodowym, tym bardziej, że Pani Doktor dysponuje potencjałem pozwalającym podjąć takie wyzwanie*”.

Prof. UMCS dr hab. Włodzimierz Piątkowski w konkluzji oceny stwierdził: „*Biorąc pod uwagę fakt, że dr Monika Frąckowiak-Sochańska od kilkunastu lat pracuje na jednym z najlepszych polskich uniwersytetów, w wiodącym w skali krajowej Instytucie Socjologii należy*

uznać jej dorobek mierzony parametrami formalnymi, wymaganymi przez centralną Komisję, za przeciętny”. W odniesieniu do pozostałych osiągnięć stwierdził, że „aktywność dydaktyczną, organizacyjną o w zakresie popularyzacji nauki habilitantki należy uznać za przeciętną”.

Prof. UAM dr hab. Honorata Jakubowska za istotny wkład naukowy uznała publikacje dr M. Frąckowiak-Sochańskiej z zakresu studiów nad płcią społeczno-kulturową, które „z jednej strony dostarczają wiedzy dotyczącej zdrowia psychicznego rozpatrywanego z perspektywy *gender studies*, a z drugiej, popularyzują i krytycznie przenoszą na grunt polski publikacje i koncepcje feministyczne. Połączenie perspektyw feministycznej, socjologicznej i psychologicznej, klasycznych teorii z ‘późną nowoczesnością’ czy ‘różnorodności teraźniejszości’, badań ilościowych i jakościowych sprawia, że polska nauka wzbogaca się o bardzo interesujące i wnikliwe analizy problemów mających istotne społeczne znaczenie”. Za słaby punkt dorobku habilitantki prof. H. Jakubowska uznała brak jego umiędzynarodowienia.

Prof. dr hab. Irena Machaj w swojej opinii stwierdziła, że pozytywnie ocenia pozostałą aktywność naukową, organizacyjną i dydaktyczną dr Moniki Frąckowiak-Sochańskiej.

Prof. UAM dr hab. Aldona Żurek uznała drogę rozwoju naukowego Habilitantki „za konsekwentną i istotną, zarówno w wymiarze naukowym, dydaktycznym jak i organizacyjnym” i stwierdziła, że spełnia ona wymagania stawiane osobom ubiegającym się o stopień doktora habilitowanego w dyscyplinie nauki socjologiczne. Dr Monika Frąckowiak-Sochańska „jest rozpoznawalną i cenioną w Polsce badaczką, a także ekspertką, zajmującą się nie tylko problematyką zdrowia psychicznego, ale również szeroko rozumianymi problemami społecznymi”.

Dr hab. Tomasz Maślanka oceniając pozostałe osiągnięcia naukowe, organizacyjne i dydaktyczne dr M. Frąckowiak-Sochańskiej stwierdził, że „jest to bardzo solidny dorobek, świetnie korespondujący z głównymi obszarami jej naukowych (a także dydaktycznych) zainteresowań”.

Prof. UAM dr hab. Iwona Przybył w swojej opinii stwierdziła, że „teksty opublikowane przez Habilitantkę ukazują szeroki zakres problematyki badawczej, a jednocześnie świadczą o jej erudycji i kompetencjach badawczych i metodologicznych, o jej dojrzałości i samodzielności naukowej. (...) Dobór tematów do udziału w konferencjach naukowych, jak i ich organizowanie, dowodzi rozmiaru zainteresowania Habilitantki problematyką płci społeczno-kulturowej oraz problematyką zdrowia psychicznego”.

Podsumowując, w trakcie dyskusji członkowie komisji pozytywnie ocenili dorobek naukowy, aktywność organizacyjną oraz dydaktyczną Habilitantki oraz jej wkład w popularyzację dyscypliny.

Konkluzja

Prof. dr hab. Beata Tobiasz-Adamczyk w podsumowaniu swojej recenzji stwierdziła, że pozytywnie ocenia osiągnięcie naukowe dr Moniki Frąckowiak-Sochańskiej pt. „Społeczne konstruowanie kategorii zdrowia, choroby i zaburzenia psychicznego w społeczeństwie późnej nowoczesności” oraz pozytywnie ocenia Jej dorobek.

Prof. UMCS dr hab. Włodzimierz Piątkowski w konkluzji recenzji napisał „*Nie bez wahań i wątpliwości wskazanych w recenzji, uwzględniając znaczący wysiłek i determinację habilitantki w przygotowanie monografii wskazanej jako osiągnięcie naukowe oraz bilans jej prac z lat 2007-2019 stwierdzam, że dr Monika Frąckowiak-Sochańska w stopniu dostatecznym spełniła kryteria osób ubiegających się o nadanie stopnia naukowego doktora habilitowanego*” i pozytywnie ocenił całość Jej osiągnięć w toczącym się postępowaniu habilitacyjnym.

Prof. UAM dr hab. Honorata Jakubowska w recenzji podkreśliła, że „*przedstawiony do oceny dorobek naukowy Habilitantki spełnia wymagania, jakie są stawiane przed osobami ubiegającymi się o przyznanie stopnia doktora habilitowanego przez Ustawę o stopniach naukowych i tytule naukowym*” a praca habilitacyjna i dorobek habilitantki „*stanowią znaczny i oryginalny wkład w dyscyplinę nauki socjologiczne*”. W konkluzji stwierdziła: „*Oceniając pozytywnie zarówno wskazane przez Habilitantkę osiągnięcie naukowe, jak i pozostały jej dorobek wnoszę o nadanie dr Monice Frąckowiak-Sochańskiej stopnia doktora habilitowanego nauk społecznych w dyscyplinie nauki socjologiczne*”.

Prof. dr hab. Irena Machaj w konkluzji opinii stwierdziła, że „*dr Monika Frąckowiak-Sochańska spełnia warunki określone przez ustawę z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki w brzmieniu ustalonym ustawą z dnia 18 marca 2011 r. (z późn. zm.) oraz opowiadam się za przyznaniem jej stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie nauki socjologiczne*”.

Prof. UAM dr hab. Aldona Żurek w podsumowaniu opinii stwierdziła, że „*dorobek naukowy, a także osiągnięcia dydaktyczne i organizacyjne są z naddatkiem wystarczające, aby sformułować wniosek do Rady Dyscypliny Wydziału Socjologii UAM o nadanie dr Monice Frąckowiak-Sochańskiej stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych, dyscyplinie nauki socjologiczne*”.

Dr hab. Tomasz Maślanka w konkluzji stwierdził: „*Osobiście nie mam najmniejszych wątpliwości, że przedłożony mi do oceny całokształt dorobek habilitantki spełnia wszystkie niezbędne kryteria, umożliwiające ubieganie się o stopień doktora habilitowanego w dyscyplinie nauki socjologiczne*”.

Prof. UAM dr hab. Iwona Przybył podsumowała opinię jednoznacznym stwierdzeniem, że „*dokumentacja dorobku naukowego, badawczego, organizacyjnego i dydaktycznego dr Moniki Frąckowiak-Sochańskiej spełnia w zupełności wymagania formalne dotyczące nadania stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie nauki socjologiczne*”.

Biorąc po uwagę zarówno oceny rozprawy habilitacyjnej, jak i pozostałego dorobku naukowego, działalność dydaktyczną i organizacyjną uznano, że zostały spełnione przewidziane ustawą kryteria dla osoby ubiegającej się o nadanie stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie nauki socjologiczne. Za nadaniem opowiedziało się 7 osób, nie oddano głosów przeciw ani wstrzymujących się.

Komisja jednogłośnie pozytywnie opiniuje wniosek do Rady Dyscypliny Nauki Socjologiczne Wydziału Socjologii UAM o nadanie doktor Monice Frąckowiak-Sochańskiej stopnia naukowego doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie nauki socjologiczne.

Prof. dr hab. Irena Machaj..... *Irena Machaj*

Prof. dr hab. Beata Tobiasz-Adamczyk..... *Beata Tobiasz-Adamczyk*

Dr hab. prof. UAM Honorata Jakubowska..... *Honorata Jakubowska*

Dr hab. prof. UMCS Włodzimierz Piątkowski..... *Włodzimierz Piątkowski*

Dr hab. prof. UAM Aldona Żurek..... *Aldona Żurek*

Dr hab. Tomasz Maślanka..... *Tomasz Maślanka*

Dr hab. prof. UAM Iwona Przybył..... *Iwona Przybył*

